

PÄÄTÖS

Nro 272/2013/2

Dnro ESAVI/90/04.09/2012

Annettu julkipanon jälkeen
4.12.2013

ASIA Vaalimaanjoen Mattilankosken säännöstelypadon korvaaminen pohjapadolla ja Mattilankosken kalataloudellinen kunnostaminen, Virolahti

HAKIJAT Kristian Värri, Mikko Värri ja Maarit Peltonen

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Kristian Värri, Mikko Värri ja Maarit Peltonen Mattilankosken padon ja myllyn omistajina ovat 25.5.2012 aluehallintovirastossa vireille panemassaan hakemuksessa pyytäneet lupaa rakentaa nykyisen säännöstelypadon tilalle kiinteäharjainen pohjapato Kotolan kylässä Virolahden kunnassa. Suunnitelmaan sisältyy myös padon alapuolisen koskiosuuden kalataloudellinen kunnostaminen.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 2 § ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti

HANKETTA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

Viipurin lääninhallitus oikeutti 1.12.1884 antamalla päätöksellään Martti Kycklingin rakentamaan omistamallaan tilalla nro 3 Vaalimaanjoen Mattilankoskeen jauhomyllyn kahdella kiviparilla. Päätöksen mukaan myllyhuone ja sulku oli rakennettava asiakirjoihin liitettyyn karttaan merkittyihin paikkoihin, sulku ei missään tapauksessa saanut ulottua ylemmäksi kuin sanottuun karttaan oli piirretty, ja sulku oli rakennettava vaakasuoraan ja sen kynnyks varustettava pitkin matkaa koskeen päin kallistuvalla, aina avonaisella lavalla, jonka ylimmäisen kohdan tuli olla vähintään 1,87 jalkaa asetetun merkin alapuolella. Vesi tuli johtaa myllylle 200 jalan pituisella sullulla ja loppuosa 57 jalkaa koskesta oli pidettävä auki vedenjuoksun ja mahdollisen uiton takia.

Yläpuolisen jokialueen maanomistajat valittivat padon nostavan tulvavesiä, minkä vuoksi padon omistaja Otto Värri haki Kymen lääninhallitukselta lupaa vesilaitoksen uudelleen rakentamiseen ja oikeutta koko kosken vesivoiman käyttöön. *Vesistötoimikunta*, jolle asia oli siirretty, myönsi

25.10.1958 antamallaan päätöksellä Otto Värille luvan Mattilankosken vesilaitoksen uudelleen rakentamiseen.

Päätöksen lupaehdon 1 mukaan pato rakennetaan suunnitelman liitteenä olevan kartan osoittamaan paikkaan. Pato on varustettava suunnitelman mukaisilla neuloilla suljettavalla tulva-aukolla, jonka kynnyshöheys on enintään +3,53 m ja leveys kauttaaltaan vähintään 6,00 m. Neulojen tukipalkin alareunan tulee olla korkeudessa +5,73 m tai sitä ylempänä, ellei tukipalkkia tehdä sellaiseksi, että se voidaan tarvittaessa poistaa jäänlähdön, tulvan ja uiton ajaksi. Luvan saajan tulee purkaa jokiuomasta entisen virransuuntaisen padon yläosa.

Lupaehdon 2 mukaan vesilaitoksen tulokanavan vasemmalla sivulla olevan virransuuntaisen padon osan harjan tulee olla ainakin 16 m:n pituudelta korkeudessa +5,13 m tai sitä alempana.

Lupaehdon 3 mukaan tulva-aukkoa tarpeen mukaan osittain tai kokonaan avaamalla on estettävä vedenpintaa nousemasta välittömästi padon yläpuolella korkeutta 5,13 m ylemmäksi.

Lupaehdon 6 mukaan luvan saajan tulee osallistua maataloushallituksen kalatalousosaston hyväksymällä tavalla kalanistutustoimintaan, mikäli pato aiheuttaa vahinkoa estämällä kalan kulun Vaalimaanjoessa.

SUOJELUALUEET

Vaalimaanjokilaakso on valtioneuvoston päätöksellä luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Joen alaosalla (Himavuoren ympärillä) sijaitsee kolme pientä luonnonsuojelulain nojalla kullervoesiintymien vuoksi rauhoitettua lehtoa. Suojellut lehdot eivät rajoitu Vaalimaanjoen rantaan.

HANKKEEN SIJAINNIPAIKKA JA SEN YMPÄRISTÖ

Mattilankosken säännöstelypato sijaitsee Vaalimaanjoessa Kotolan kylässä Virolahden kunnassa 90 m koskenniskan alapuolella kosken yli menevän paikallistien kohdalla. Kosken pituus on 180 m, jonka jälkeen on noin 80 m matalaa niva-aluetta. Padon etäisyys jokiuomaa pitkin Venäjän rajasta on 7 km ja jokisuusta 9 km. Suunnittelualan rannat ovat yksityisten maanomistajien omistuksessa. Mattilankosken yläpuolisen jokiosuuden rannat ovat viljelyksessä, eikä joen rannoilla ole lomarakennuksia tai rantaunoja.

Kunnostettavan koskialueen varressa on kolme hakijoiden omistamaa ja kaksi muuta kiinteistöä.

LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Hankkeen taustaa

Nykyisen Mattilankosken säännöstelypadon paikalla sijaitsi aikaisemmin 1880-luvulla rakennettu virransuuntainen suistepato, jolla vettä ohjattiin myllyyn. Vanha pato ei ollut nousueste kaloille, joten myös Mattilankosken yläpuolisella jokiosalla esiintyi merellisiä nousukaloja, kunnes Vaalimaanjoen alaosan järjestelyn yhteydessä rakennettiin Reinikkalankosken järjestelypato vuonna 1962.

Vesistötoimikunnan vuoden 1958 päätöksen perusteella Mattilankosken patoa uusittiin 1950-luvun lopussa rakentamalla paikalle uusi säännöstelypato. Virransuuntaisen suistepadon yläosa purettiin ja tilalle rakennettiin betoninen 6 m:n levyisellä tulva-aukolla varustettu neulapato veden säätelyä varten. Padon kynnyshöheys on tasolla +3,44 m (N_{60} +7,62 m) ja sen purkukyky on täysin avoimena 20 m³/s. Suuremmilla virtaamilla vesi alkaa purkautua sillan tukipilarin ja myllyn väliin jätetyn 16 m pitkän suistepadon kautta. Suistepadon harja on tasossa N_{60} +9,19 m, joka on 6 cm luvan mukaista padotuskorkeutta alempana.

Mattilankosken säännöstelypato esti kalojen nousun Mattilankosken yläpuoliselle jokiosuudelle. Vaalimaanjoen kalataloudellinen arvo on heikentynyt merkittävästi jokiuoman perkausten ja jokeen rakennettujen vaellusesteiden takia. Reinikkalankosken järjestelypato muutettiin vuonna 2011 pohjapadoksi, joka mahdollistaa vaelluskalojen nousun Mattilankoskelle, mutta säännöstelypadon vuoksi ei sen yläpuoliselle jokiosuudelle.

Ennen suunnittelun alkua Kaakkois-Suomen ELY-keskus ja padon omistajat neuvottelivat Kymenlaakson museon edustajan kanssa eri patovaihtoehtoista. Kymenlaakson museo on 27.6.2011 päivätyssä lausunnossaan todennut, että 1880-luvulla kivistä tehdyn padon osa tulee säilyttää ja mahdollisesti kunnostaa, tukea tai korottaa tarvittavilta osin. Mahdollisessa korotuksessa tulee käyttää vastaavanalaista luonnonkiveä, joka on historiallisessa jäännöksessä. Suistepato tulee rakentaa vuonna 1958 puretun padon paikalle, ja osa voi museon mukaan olla betonirakenteinen, jonka verhoiluun käytetään vanhan osan mallisia kivikvaadereita. Mahdolliseen vanhan osan korotukseen ja puretun osan rakentamiseen tai verhoiluun tulisi käyttää paikalla olevia kiviä. Ennen töiden aloittamista rakennuttajan tulee lisäksi hakea muinaismuistolain mukainen kajoamislupa Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta.

Hankkeen tarkoitus

Hankkeen tarkoituksena on muuttaa Mattilankosken padon rakenne vastaamaan vanhaa suistepatoa ja kunnostaa padon alapuolinen koskiosuus. Patorakenteen muutos mahdollistaa kalojen nousun Mattilankosken yläpuoliselle jokialueelle vaarantamatta myllyn käyttöä. Vaikea ja vaarallinen neulapadon säännöstelykäyttö poistuu. Käytännössä padon hoito vesistötoimikunnan 25.10.1958 antaman päätöksen lupamääräyksen 3 mukaan

on ylivirtaamalla mahdotonta, vaikka suistepadon harjaa on alennettu va-paaehtoisesti 6 cm. Huippuvirtaamalla vedenkorkeus padon yläpuolella on noussut tasolle $N_{60} +9,41$ m, joka on 16 cm yli sallitun. Äkillisillä tulvilla ylä-veden nousu on ollut vielä suurempi.

Mattilankosken padon alapuolisen koskiosuuden kalataloudellinen kunnos-tus ulottuu 120 m:n päähän Mattilankosken virta-alueen loppuun saakka. Hanke parantaa Vaalimaanjoen kalataloudellista arvoa.

Vesistötiedot

Vaalimaanjoki sijaitsee Luumäen, Miehikkälän ja Virolahden kuntien alu-eella. Joki saa alkunsa Salpausselän etelärinteiltä ja laskee itäiseen Suo-menlahteen Venäjän puolella. Vesireitin pituus latvalta mereen on 45 km, josta Venäjän puolella on 1,7 km.

Vaalimaanjoen vesistöalueen (10.00) pinta-ala on 245 km² ja järvisyys 3,1 %. Yläosa vesistöalueesta on metsätalousvaltaista aluetta, ja alaosalla joki virtaa viljelysmaiden läpi. Pääosa vesistöalueen asutuksesta sijaitsee joen keski- ja alajuoksulla. Vesistöalueella on neljätoista yli 10 ha:n suu-ruista järveä, joista suurimmat ovat Luotosenjärvi (102 ha) ja Tyllinjärvi (259 ha). Suunnittelualue kuuluu Vaalimaanjoen alaosan alueeseen (10.001), jonka kautta vesistöalueen vedet virtaavat Suomenlahteen. Vaa-limaanjoen alaosan alueen pinta-ala on 96 km² ja järvisyys 4,8 %.

Vaalimaanjoen alaosalta on tehty vain satunnaisia virtaamamittauksia. Vaalimaanjoen alajuoksun vuoden 1961 perkaussuunnitelmassa keskivir-taaman todetaan olevan Reinikkalankosken kohdalla 1,9 m³/s, ylivirtaaman 30 m³/s ja alivirtaaman 0,7 m³/s. Vaalimaanjoen virtaamia voidaan arvioida myös Virojoen ($F= 323$ km², $L= 4,1$ %) virtaamahavaintojen perusteella. Vi-rojoen virtaamista ajanjaksolla 1975–2000 laskettuna virtaamien keski- ja ääriarvot Mattilankoskella ovat seuraavat:

MQ	2,6 m ³ /s
HQ	27 m ³ /s
MHQ	20 m ³ /s
MNQ	0,15 m ³ /s

Vaalimaanjoen virtaamat ovat suurimmillaan keväisin. Alhaisesta jär-visyysprosentista, valuma-alueiden ojituksista ja perkauksista johtuen Vaa-limaanjoen tulvavedet laskevat nopeasti ja virtaaman vaihtelut ovat suuret. Alimmillaan virtaamat ovat alle 0,1 m³/s. Lyhytkin sateeton kausi kesällä vähentää joen virtaamaa nopeasti, ja sateisina kausina virtaama nousee nopeasti.

Vaalimaanjoen veden väriarvot ja pääosin maa- ja metsätalouden haja-kuormituksesta aiheutuneet ravinnepitoisuudet ovat korkeat. Vaalimaanjo-en alaosa on luokiteltu keskisuureksi savimaiden joeksi, joka on ekologiselta tilaltaan luokassa tyydyttävä. Hyvän tilan saavuttamiselle on haettu jat-koaikaa vuoteen 2021 saakka, ja sen saavuttaminen edellyttää nousues-

teiden poistamista, virta-alueiden kunnostusta sekä hajakuormituksen vähentämistä.

Vaalimaanjoen vesi soveltuu laatunsa puolesta jokieliöstölle ja kaloille. Vaalimaanjoen happipitoisuus on vaihdellut välillä 7,5–12,5 mg/l ja happamuus välillä 5,8–6,8. Joen vesi on happamimmillaan keväällä, jolloin pH-arvo laskee happamien sulamisvesien vaikutuksesta alle kuuden. Vaalimaanjoen vesi on vain lievästi hapanta, ja lohikalojen lisääntyminen joessa on mahdollista.

Kalasto

Vaalimaanjoen kalastoa on tutkittu sähkökoekalastuksin vuodesta 1983 lähtien. Sähkökalastuksissa on saatu saaliiksi ahvenia, haukia, mateita, särkiä, vimpoja, salakoita, kiiskiä, kivisimppuja, nahkiaisia, säyneitä, taimenia, lohia ja rapuja. Pyydetyistä lajeista taimen, lohi, kivisimppu, nahkainen ja made ovat tyypillisiä virtaavien vesien kaloja. Ahven, hauki ja särkikalat käyttävät koskialueita kutualueinaan, syönnösalueinaan tai vaellusväylinään. Nämä lajit esiintyvät koskissa lämpimän veden aikaan paikoitellen runsainakin, syksyyn mennessä ne siirtyvät lähes poikkeuksetta pois koskista.

Vaalimaanjoen oma meritaimenkanta on tuhoutunut joen patoamisten ja perkausten seurauksena eikä sähkökoekalastuksissa ole saatu saaliiksi luonnossa syntyneitä taimenenpoikasia. Kaikki pyydetyt taimenet ovat olleet istutettuja kaloja. Myöskään joen sivuhaaroissa ei ole jäljellä alkupe räisiä taimenkantoja.

Vaalimaanjokeen nousevien siikojen määrä on vähentynyt huomattavasti 1950-luvun jälkeen vedenlaadun heikkenemisen ja jokiuoman perkauksen seurauksena. Vaellussiikojen istutusmäärät itäiselle Suomenlahdelle ovat huomattavasti lisääntyneet 2000-luvun alusta lähtien, ja saaliit merialueella ja jokisuissa ovat parantuneet. Viime vuosina myös Vaalimaanjokeen on noussut vaellussiikaa ja saaliit Reinikkalankosken alapuoleisella jokiosuudella ovat olleet hyviä. Siikojen luontaista lisääntymistä ei ole todettu, mutta todennäköisesti siika lisääntyy joen alaosalla. Vaellussiian poikaset eivät käytä koskia poikastuotantoalueena kuten taimenen poikaset, vaan siirtyvät virran mukana mereen kuoriutumisen jälkeen.

Paikallisten asukkaiden mukaan Vaalimaanjokeen nousi runsaasti nahkiaisia ennen Reinikkalan järjestelypadon rakentamista ja nahkaisen toukkia on löytynyt Reinikkalan järjestelypadon alapuoliselta jokiosuudelta kohtalaisesti. Reinikkalan pohjapadon rakentamisen ansiosta nahkiaisten lisääntymisalueiden määrä Vaalimaanjoessa on selvästi kasvanut, joen nahkiaiskanta tulee todennäköisesti kasvamaan.

Syyskutuisten kalalajien lisäksi Vaalimaanjokeen nousee keväisin vimpoja kudulle. Vimpakannat ovat muiden vaelluskalojen tavoin taantuneet viime vuosikymmeninä veden laadun heikkenemisen sekä jokien patoamisten ja perkausten seurauksena. Vaalimaanjoen vimpakannat taantuivat selvästi ennen 1960-lukua. Nykyään vimpakannat ovat vahvistuneet koko itäisellä Suomenlahdella ja jokeen nousevien kalojen määrä on noussut.

Vuoden 2007 kesällä Vaalimaanjokeen levinnyt rapurutto tuhosi joen rapukannan. Nykyään joen alaosalla ei esiinny rapua.

Vesi- ja ranta-alueiden käyttö

Vaalimaanjoen vesistöalueella vesiliikenne keskittyy järvi-altaille. Vaalimaanjoessa ei ole säännöllistä veneliikennettä, koska padot ja koskialueet estävät veneiden liikkumisen jokiuomaa pitkin. Joen suualue on Venäjän puolella, joten jokeen ei ole veneliikennettä mereltä päin. Vaalimaanjokeen ei ole merkitty melontareitteitä, eivätkä paikalliset matkailuyrittäjät käytä suunnittelualueen koskia melontaan. Vaalimaanjoen koskialueilla melonta on mahdollista ainoastaan korkean veden aikaan, jolloin koskissa virtaa tarpeeksi vettä.

Kotitarvekalastusta lukuun ottamatta Vaalimaanjoella ei ole mainittavaa virkistyskäyttöä. Pääasiallisimmat pyyntivälineet kalastuksessa ovat verkot, katiskat ja heittokalastusvälineet. Kalastus suunnittelualueella on vähäistä.

Suunnittelualueella ei ole asuinrakennuksia tai loma-asuntoja, mutta Mattilankosken alapuolella on loma-asuntoja, joissa joen vettä käytetään kasteiluun ja saunavedeksi.

Vaalimaanjoen vesistöalueella on jäljellä vain Reinikkalan, Mattilankosken ja Hauhiankosken mylly- ja saharakennukset. Vaalimaanjoen pääuomassa on viisi patoa, joista neljä on myllypatoja ja yksi säännöstelypato. Joen alin nousueste, Reinikkalan järjestelypato, muutettiin pohjapadoksi vuonna 2011, mikä mahdollistaa kalojen nousun yläpuoliselle jokialueelle aina Mattilankoskelle saakka.

Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus

Pohjapadon rakentaminen

Suistepato rakennetaan vuonna 1958 puretun padon paikalle. Padon rakennepiirustuksissa huomioidaan uusien rakenteiden sopeuttaminen olemassa oleviin patorakenteisiin niin, että padon poikkileikkaus ja koskenpuoleinen sivu vastaavat vanhan suistepadon rakennetta. Toimitusvaiheessa on vielä mahdollista, että suistepadon rakennetta ja linjasta joudutaan osittain muuttamaan toimivuuden parantamiseksi. Valmistunut suistepato voi siten hieman poiketa alkuperäisistä suunnitelmista. Mahdollisista muutoksista ei saa kuitenkaan aiheutua merkittävää haittaa ulkopuolisille ja muutoksista on sovittava vesi- ja maanomistajien sekä Kymenlaakson maakuntamuseon kanssa.

Mattilankosken säännöstelypato avataan ja sen kynnyksen poistetaan tai siihen tehdään aukko kalannousun varmistamiseksi. Uusi pato rakennetaan yläkanavan ja neulapadon välisestä sillan tukipilarista ylävirtaan päin käyttäen hyväksi vanhan suistepadon 6,5 m:n pituista jatketta. Padon kokonaispituudeksi tulee 48,3 m, ja sen harja rakennetaan tasolle N₆₀ +9,19 m eli samalle tasolle kuin yläkanavan suistepato. Padon yläpään tulee

3,6 m:n levyinen harjan alenema tasolle $N_{60} +9,12$ m, jossa on 0,6 m:n levyinen alivirtaama/kalannousuaukko, jonka kynnyks on tasolla $N_{60} +8,90$ m.

Suistepadon rakenteesta johtuen kalat nousevat sen reunaan pitkin padon yläpäässä sijaitsevalle kalannousuaukolle. Kosken pohja on tulevan kalannousuaukon alapuolella tasolla $N_{60} +8,20-8,30$ m, joten alapuolta joudutaan korottamaan. Kalannousuaukon alapuoli luiskataan paikalle tuotavalla hiekkamoreenilla ja verhotaan kiviaineksella muistuttamaan luonnontilaista koskea. Verhous tiivistetään kaivinkoneen kauhalla ja verhouksen raot täytetään soralla, joka huuhdotaan kivien väliin veden avulla. Luiska tulee kaltevuudelle 1:25, ja se ulottuu säännöstelypadon kynnykselle saakka.

Koskiosuuden kalataloudellinen kunnostaminen

Säännöstelypadon alapuolinen koskiosuus kunnostetaan paikalla olevalla kiviaineksella. Pohjan kiveämisellä tasataan uoman kiivasta virtausta ja monipuolistetaan sen rakennetta. Kosken vasemmalla rannalla kasvava puuainees poistetaan ja avattuun reunaan ohjataan vettä pienillä kynnyksillä ja suisteilla. Matalampi reuna alue kivetään poikastuotantoon soveltuvaksi ja myllyn puoleinen ranta jätetään suurempien kalojen nousureitiksi. Paikoitellen pohjalle tehdään pieniä soralaikkuja, varsinkin kosken loppuosaan, jossa virrannopeus pienenee.

Suostumukset hankkeen toteuttamiselle

Kotolan kylässä sijaitsevien kiinteistöjen Nurmela RN:o 1:64, Riihelä RN:o 2:6, Jokiranta RN:o 2:22, Ahola RN:o 2:26, Uutela RN:o 3:0, Ojala RN:o 2:7, Niityranta RN:o 2:25 ja Suvirinne RN:o 2:27, Mattilan kylässä sijaitsevien kiinteistöjen Jokipelto RN:o 3:13, Kantola RN:o 6:2 ja Mattila RN:o 9:0 sekä Vaalimaan kylässä sijaitsevien kiinteistöjen Ilola RN:o 9:99 ja Niitylä RN:o 9:167 omistajat ovat antaneet suostumuksensa Mattilankosken säännöstelypadon muuttamiseen kiinteäharjaiseksi suistepadoksi ja padon alapuolisen koskiosuuden kalataloudelliseen kunnostamiseen Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen laatiman muutossuunnitelman mukaisesti.

Hankkeen vaikutukset

Mattilankoskeen rakennettavan padon kokonaispituus on 48,3 m ja yläkanavan suistepadon pituus 16 m. Uuden padon vaikutusalue ulottuu kosken niskalle saakka, jonne on paikallistieltä matkaa 90 m. Padotettavan vesi-alueen pinta-ala on 1 360 m². Vaikutusalueella vedenpinta nousee keskivirtaamilla noin 2 cm nykyisen luvan mukaista padotuskorkeutta $N_{60} +9,25$ m ylemmäksi. Alivirtaamilla vedenpinta on yläaltaassa noin tasolla $N_{60} +9,00$ m ja ylivirtaamilla säännöstelyn nykyinen yläraja ylittyy. Suuret tulvakorkeudet eivät nouse.

Mattilankosken kapea ja matala niska-alue säättää kosken yläpuolisen joki-alueen vedenkorkeuksia. Alivirtaamilla kosken yläpuolinen vedenpinta on lähes samalla tasolla kuin voimassa olevan luvan mukainen padotuskorkeus. Tulvilla vedenpinta nousee kosken yläpuolella selvästi patoallasta

korkeammalle. Suistepadon rakentaminen ei muuta tätä tilannetta, koska suistepadon vedenjohtokyky on parempi kuin nykyisen patorakenteen.

Hanke vaikuttaa työn aikana alapuolisen vesistön veden laatuun. Pohjan kaivaminen ja maamassojen käsittely aiheuttavat veden samentumista ja kiintoainepitoisuuksien nousua.

Suistepadon rakentaminen ja sen alapuolisen kosken kiveäminen muuttavat huomattavasti maisemaa. Tavoitteena on palauttaa padon vanha muoto. Työn aikana kosken rannoilla joudutaan liikkumaan koneilla, mistä aiheutuu vaurioita ranta-alueille ja kasvillisuudelle.

Hankkeen hyödyt ja menetykset

Pohjapato tasaa yläpuolisen vesialueen vedenkorkeuksien vaihtelua ja estää säännöstelyn ylärajan tahattomat ylitykset sekä hallitsemattomat tulvatilanteet. Pohjapato ja padon alapuolisen koskiosuuden kunnostus parantavat Vaalimaanjoen kalataloudellista arvoa.

Työnaikaiset jäljet korjataan ja maisemoidaan rakentamisen jälkeen maanomistajien hyväksymällä tavalla.

Tarkkailu Rakennustöiden ja kalataloudellisen kunnostuksen aikana seurataan kunnostusalueen alapuolisen vesistön veden laatua kuten veden sameutta, kiintoainepitoisuutta ja värilukua.

Töiden toteuttaminen

Padon muutostyöt on tarkoitus suorittaa vähän veden aikaan kesä-, heinä- ja elokuussa, koska Vaalimaanjoen virtaamat voivat olla kesäkauden ulkopuolella hyvin runsaita ja töiden suorittaminen tuolloin hyvin hankalaa tai jopa mahdotonta.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta aluehallintovirastossa ja Virolahden kunnassa varannut tilaisuuden muistutusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 13.9.2012. Kuulutus on erikseen lähetetty asiakirjoista ilmeneville asianosaisille.

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta, Virolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta ja Virolahden kunnalta.

LAUSUNNOT

1) Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen yhdyskunnat ja luonnonvarat -yksikkö on todennut, että alueella voimassa olevan Kymenlaakson maakuntakaavan, maaseutu ja luonto, mukaan suunnittelualue sijaitsee kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeällä alueella. Ensimmäisen maankäyttömuodon alueella määrittelee aluevarausmerkintä. Suunnittelumääräyksessä edellytetään, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on sovittava yhteen maankäytön ja maisema- ja kulttuuriarvojen vaatimukset.

Hankkeesta ei aiemmin ole informoitu Yhdyskunnat ja luonnonvarat -yksikköä, jolle kuuluu muun muassa sen toimialueella kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevien mahdollisten kajoamislupahakemusten käsittely ja päätöksenteko. Mattilankosken jäljellä olevat kivirakennelmat ovat muinaismuistolain (17.6.1963/295) 2 §:n mukaisia kiinteitä muinaisjäännöksiä, joiden kajoamiseen tulee hakea lupa alueelliselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Suunnitelmaan ei ole sisällytetty selvitystä Mattilankosken luonnonarvoista. Vaalimaanjoen yläjuoksulla Miehikkälän kunnan puolella on vuonna 2004 tehdyssä kartoituksessa havaittu luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin kuuluvaa kirjojokikorentoa (*Ophiogomphus cecilia*) kahdella jokiosuudella ja on mahdollista, että laji elää myös Mattilankosken alueella. Lisäksi alueella saattaa elää myös luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin kuuluva vuollejokisimpukka (*Unio crassus*). Kummankin lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:ssä ja niiden esiintyminen hankealueella ja sen vaikutusalueella tulee selvittää ennen hankkeen toteuttamista.

Mattilankosken yläpuolella Vaalimaanjoki virtaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Tyllinjärven kautta. Tyllinjärvi sisältyy Natura 2000 -verkostoon sekä lintu- että luontodirektiivin perusteella. Tyllinjärven (FI0414002) SPA-alueella on tarkoitus suojella alueen linnustoa elinympäristöineen, erityisesti lintudirektiivin liitteen I lintuja, ja Leukaniemi-Tyllinjärven (FI0414008) SCI-alueella luontodirektiivin liitteen II luontotyyppijä ja lajeja elinympäristöineen. Tyllinjärvi on valuma-alueeltaan kohtalaisen suuri dys-eutrofinen järvi Vaalimaanjoen vesistöissä. Järvi on pitkänomainen ja muodoltaan rikkonainen. Kasvillisuusvyöhykkeet ovat huomattavan laajat muodostuen suursara- ja järvikortevaltaisista rantaniityistä, joita reunustavat järviruokoja kaislavyöhykkeet. Järvellä on useita vesi- ja rantalintujen suosimia matalia lahdenpoukamia. Tyllinjärvi on linnustoltaan monipuolinen. Kahlaajat ja vesilinnut ovat edustavimmat ryhmät. Järven muutonaikainen merkitys on huomattava. Tunnusomaisia levähtäjiä ovat mm. joutsenet. Tyllinjärvi edustaa luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä humuspitoiset lammet ja järvet. Suunnitelmaan tulee sisällyttää selvitys hankkeen mahdollisista vaikutuksista Tyllinjärven Natura-alueelle.

Rakentamisen aikaisia vaikutuksia veden laatuun tulee seurata erikseen laadittavan ohjelman mukaan.

2) Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen on puoltanut luvan myöntämistä hankkeelle. Kalatalousviranomaisen on todennut, että Vaalimaanjoen kalataloudellinen arvo on vähentynyt vesistö rakentamisen, perkausten ja vedenlaadun heikkenemisen vuoksi. Joen alkuperäinen meritaimenkanta lienee hävinnyt viimeistään 1970-luvulla. Nykyisin jokeen nousee vähäisiä määriä vaellussii-kaa ja nahkiaista. Vimpakannan tilasta ei ole tietoa.

Mattilankosken säännöstelypadon muuttaminen pohjapadoksi avaisi vaelluskaloille nousumahdollisuuden Savanjärven ja Välijärven välissä sijaitsevalle Savankoskelle (nousueste) asti. Mattilankosken pohjapadon rakentaminen lisäisi vaelluskalojen poikastuotantoaluetta noin 0,3-0,4 hehtaarialla.

Hakemuksen liitteenä olevassa suunnitelmassa on mukana myös padon alapuolisen koskiuoman kalataloudellinen kunnostus. Kalatalousviranomaisen mukaan on epäselvää, aiotaanko luvalla toteuttaa myös suunnitelman mukainen kalataloudellinen kunnostus. Kalojen lisääntymisedellytysten parantamiseksi kalataloudellisen kunnostuksen toteuttaminen olisi tärkeää.

3) Virolahden kunnan rakennuslautakunnalla ei ole ollut huomautettavaa säännöstelypatohankkeen osalta, mutta lautakunta on edellyttänyt, että patorakennelma toteutetaan siten, ettei sillan vakavuus heikkene. Silta-rakenteen kantavuus tulee tarkastaa ja kaidet rakenne tulee kunnostaa. Sil-lan muutoksiin tulee hakea rakennuslupa.

4) Virolahden kunnanhallitus on puoltanut luvan myöntämistä hankkeel-le.

5) Haminan kaupungin ympäristölautakunta Virolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena on todennut pohjapatohankkeen olevan tarpeellinen ja yleisen edun mukainen, jolla helpotetaan kalojen liikkumista ja padon hoitamista ja joka lisää alueen virkistyskäytön mahdollisuutta. Rakentamis- ja kunnostustöiden aikana tulee seurata kunnostusalueen alapuolisen vesistön veden laatua kuten sameutta, kiintoainepitoisuutta ja vä-rilukua. Pohjapadon tulee olla mahdollisimman luonnonmukainen, ja se tulee naamioida huolella. Ranta-alueille aiheutuneet työnaikaiset vahingot tulee korjata ja maisemoida työn jälkeen. Mahdolliset uoman kaivamisesta muodostuvat läjitettävät maamassat tulee sijoittaa siten, etteivät ne pääse valumaan takaisin vesistöön.

MUISTUTUS

6) Kymenlaakson museo on huomauttanut Mattilankoskessa sijaitsevan mylly-ympäristön kulttuurihistoriallisesta merkityksestä. Ympäristö on mainittu maakunnallisessa rakennuskulttuuri-inventoinnissa Kymenlaakson rakennuskulttuuri. Mylly-ympäristö sijoittuu Valtakunnallisesti merkittävälle Vaalimaanjokilaakso-nimiselle kulttuurimaisema-alueelle. Museo ei ole vastustanut kalatien toteuttamista, mutta myllyn patojärjestelmän merkitys on arvioitava muinaismuistolain näkökulmasta erityisesti vanhimpien rakenteiden osalta. Alueella saattaa olla jäännöksiä, jotka määrittyvät histori-

allisen ajan muinaismuistoiksi. Museon mukaan on tärkeää, että Mattilankoskelle olennaisia rakenteita säilytetään riittävästi historiallisten ja maisemallisten arvojen perusteella.

HAKIJOIDEN SELITYS Hakijat ovat todenneet **Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen** 1) lausunnossa esitetystä Mattilankosken mylly-ympäristön maisemallisesta merkityksestä ja ympäristön kulttuurihistoriallisista arvoista, että mainitut näkökohdat on huomioitu muutossuunnitelmassa. Lausunnossa esitetystä poiketen Mattilankosken patorakenteet ovat yhä olemassa ja toimintakunnossa. Ennen padon muutostöiden aloittamista hakijat tulevat hakemaan kajoamisluvan Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta.

Hakijat ovat liittäneet selitykseensä Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vesistösuunnittelijan laatiman lausunnon vuollejokisimpukan ja kirjojokikorenon sekä Tyllinjärven Natura-alueen osalta, jossa todetaan, että hanke ei vaikuta Tyllinjärven vedenkorkeuksiin eikä Tyllinjärven Natura-alueeseen. Järvi sijaitsee 10 km Mattilankoskesta ylävirran suuntaan ja välillä on kolme koskea sekä Savankosken säännöstelypato. Patomuutos vaikuttaa vedenkorkeuksiin ainoastaan Mattilankosken niskalle saakka ja muutos keskivedenkorkeudessa on hyvin pieni. Tyllinjärven Natura-alueelle ei tule vaikutuksia myöskään nousuesteen poistosta, sillä Savankosken pato ja sen alapuolinen jyrkkä kalliokynnys estävät kalojen nousun Natura-alueelle.

Vuollejokisimpukan ja kirjojokikorenon esiintymistä Mattilankoskessa ei ole selvitetty, koska kummankaan lajin esiintymisestä Vaalimaanjoen alaosalla ei ole aikaisempia havaintoja. ELY-keskuksen luonnonsuojeluosasto ei ole myöskään muissa pohjapatohankkeissa tai kalataloudellisissa kunnostuksissa vaatinut pohjaeliöstön kartoituksia. Vuonna 2011 rakennettiin Vaalimaanjoen Reinikkalankosken sekä Summanjoen Turpaan- ja Saarannaankosken pohjapadot ilman laajempia luontoselvityksiä. Vuollejokisimpukoiden esiintymistä on aiemmin selvitetty ainoastaan Kymijoen kunnostuskohteissa, joissa sitä tiedetään esiintyvän. Tämän vuoksi Mattilankosken patomuutoksen luvan hakijat joutuvat eriarvoiseen asemaan. Heiltä edellytetään sellaisia selvityksiä, joita muissa vastaavissa kohteissa ei ole tehty. Kyseessä on lisäksi ympäristön kannalta hyvin myönteinen hanke verrattuna esimerkiksi Vaalimaanjoessa viime vuosina tehtyihin ruoppauksiin.

Vaatus vuollejokisimpukoiden kartoituksesta perustuu luonnonsuojelulain varovaisuusperiaatteeseen, jonka mukaan harvinaisiin lajeihin, joiden suojelutaso on epäsuotuisa, on vallittava suurempi varmuus suojelutoimien toimivuudesta kuin jos kyse on yleisemmästä lajista, jonka suojelutaso on suotuisa. Vuollejokisimpukan suojelussa voidaan noudattaa varovaisuusperiaatetta lievemmin kuin harvinaisemmilla lajeilla kuten joki-helmisimpukka. Vaalimaanjoella mahdollinen elinympäristö sisältää koko jokialueen, josta suunnittelualueen osuus on ainoastaan 120 m. Tämän vuoksi ja ottaen lisäksi huomioon se, että vaatimus perustuu ainoastaan olettamukseen vuollejokisimpukan esiintymisestä, vaatimus vuollejokisim-

pukan kartoituksesta on ylimitoitettu. Kovan pohjanlaadun vuoksi Mattilankoski ei sovellu vuollejokisimpukoiden kaivautumiseen eikä lisääntymiseen, joten Mattilankoskea ei voida pitää direktiivin 12 artiklan suojaamana lisääntymis- ja levähdyspaikkana. Uudenmaan ELY-keskus on arvioinut koskien kiveämisen ja soraistuksen sekä nousuesteiden poistamisen vuollejokisimpukan kannalta turvallisiksi ja vähäriskisiksi. Heikentävänä toimenpiteenä laaditussa ohjeessa pidetään jokijakson patoamista, joka estää vuollejokisimpukoiden emokalojen liikkumisen.

Kirjojokikorento on luontodirektiivin liitteiden II ja IV (a) perusteella suojeltu laji, jonka kanta on kuitenkin vakaa ja suojelutaso suotuisa. Suurin uhka lajille on suotuisien elinympäristöjen puute. Kirjojokikorento viihtyy purojen ja pienten jokien virtapaikoissa. Sen toukka elää jokien rantapenkassa sekä sora- ja hiekkapohjilla osittain pohjaan kaivautuneena. Mattilankosken kova kalliopohja ei sovellu kaivautumiseen, mikä osaltaan rajoittaa kirjojokikorentojen oletettua esiintymistä. Kirjallisuuden perusteella kirjojokikorento saattaa hyötyä perattujen virtavesialueiden kunnostuksesta, jolloin vesiin lisätään soraikkoa ja erikokoista kiveä.

Hakijoiden mukaan vuollejokisimpukan ja kirjojokikorenon esiintymistä Mattilankoskessa ei tarvitse selvittää.

Hakijoilla ei ole ollut huomautettavaa **Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen 2)** lausunnosta.

Hakijat ovat todenneet **Virolahden kunnan rakennuslautakunnan 3)** lausunnosta, että sillan rakenteisiin kaiteet mukaan lukien ei kajota muutostyön yhteydessä. Sillan vakavuus tai kantavuus ei heikkene patomuutostöiden yhteydessä, minkä vuoksi sillan kantavuutta ei tarvitse uudelleen tarkastaa. Sillan rakenteet suojataan ylävirran puolelta pohjoisrannalle tehtävällä suunnitelman mukaisella täytöllä.

Hakijoilla ei ole ollut huomautettavaa **Haminan kaupungin ympäristölautakunnan 5)** lausunnosta. Lautakunnan lausunnossa esiin tuodut asiat on huomioitu Vaalimaanjoen Mattilankosken padon muutossuunnitelmassa.

Hakijat ovat todenneet **Kymenlaakson museon 6)** muistutukseen Mattilankosken mylly-ympäristön kulttuurihistoriallisesta merkityksestä, että suunnittelussa on alusta alkaen tiedostettu ympäristön kulttuurihistoriallinen merkitys ja oltu yhteydessä Kymenlaakson museoon hankkeen eri vaiheissa. Kymenlaakson museolta oli pyydetty lausunto suunnittelun tueksi, jotta hankkeen toteutuksessa voitaisiin huomioida kulttuurihistorialliset ympäristöarvot mahdollisimman hyvin. Hankkeen toteutuksessa tullaan huomioimaan Mattilankosken padon muutossuunnitelman liitteenä oleva Kymenlaakson museon 27.6.2012 antama ohjeistus.

HAKEMUKSEN TÄYDENTÄMINEN

Aluehallintovirasto on 3.5.2013 päivätyllä kirjelmällään pyytänyt hakijoita täydentämään hakemustaan selvityksellä vuollejokisimpukan ja kirjojokikorennon esiintymisestä hankealueella ja sen vaikutusalueella sekä siinä tapauksessa, että mainittuja lajeja esiintyisi alueilla, arviolla hankkeen vaikutuksista niihin sekä tarvittaessa suunnitelman muutoksella mainittujen lajien huomioon ottamiseksi.

Aluehallintovirasto on lisäksi pyytänyt hakijoita hakemaan Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta muinaismuistolain 1 luvun 11 §:ssä tarkoitetun kajoamisluvan ja toimittamaan päätöksen asiassa aluehallintovirastolle.

Hakijat ovat 30.8.2013 toimittaneet aluehallintovirastoon Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen Vaalimaanjoen Mattilankosken patorakenteiden kajoamislupahakemukseen. Päätöksessä on todettu, että kajoamislupaa ei ole tarpeen myöntää, koska mylly ei Museoviraston mukaan ole muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäänös. Myöskään myllyyn liittyvät vähäiset jäänteet eivät muodosta muinaismuistojäännöstä myllyn yhteydessä.

Lisäksi hakijat ovat toimittaneet aluehallintovirastoon Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n tekemän Vaalimaanjoen Mattilankosken vuollejokisimpukka- ja kirjojokikorentoselvityksen vuodelta 2013. Selvityksessä on todettu, että kartoituksessa ei löydetty kumpaakaan lajia eikä pohjapadon arvioitu heikentävän lajien elinoloja.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Luparatkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Kristian Väärille, Mikko Väärille ja Maarit Peltoselle Mattilankosken padon ja myllyn omistajina luvan pohjapadon rakentamiseen Mattilankosken nykyisen säännöstelypadon tilalle ja padon alapuolisen koskiosuuden kalataloudelliseen kunnostamiseen Vaalimaanjoen alaosan alueella Kotolan kylässä Virolahden kunnassa Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 23.3.2012 laatiman suunnitelman mukaisesti.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

Rakenteet

1. Mattilankosken säännöstelypadon tilalle rakennetaan kiinteä pohjapato hakemuksen liitteenä olevan teknisen yleissuunnitelman liitteenä 2 olevien

13.5.2011 päivättyjen yleis- ja asemapiirustusten, mittakaava 1:200, ja leikkauspiirustusten, mittakaava 1:100, mukaisesti.

Pohjapadon pituus on 48,3 m ja harjan korkeus $N_{60} +9,19$ m. Padon yläpäässä on 3,6 m:n levyinen alenema, jonka korkeus on $N_{60} +9,12$ m. Harjan aleneman kohdalla on 0,6 m:n levyinen alivirtaama-aukko, jonka kynnyksen korkeudella $N_{60} +8,90$ m. Padon alavirran puoleinen luiska verhoillaan lohkokivillä.

Mattilankosken säännöstelypato puretaan ja sen betonikynnys poistetaan tai siihen tehdään kalannousuaukko.

2. Mattilankosken pohjapadon alapuolisen koskiosuuden kalataloudellinen kunnostaminen tehdään hakemuksen liitteenä 6 olevan kunnostuskartan, mittakaava 1:500, mukaisesti.

Töiden suorittaminen

3. Rakennustyöt on tehtävä siten ja mahdollisuuksien mukaan sellaisena aikana, että vesialueelle ja sen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä. Luvan saajalla on oikeus töiden suorittamisen aikana alentaa tilapäisesti vedenkorkeuksia.

4. Töiden päätyttyä rakennustöiden jäljet on siistittävä ja saatettava työskentelyalueet asianmukaiseen ja maisemallisesti hyväksyttävään kuntoon.

Kunnossapito

5. Pato on pidettävä asianmukaisessa kunnossa.

Korvaukset

6. Töiden suorittamisesta mahdollisesti aiheutuva, välittömästi ilmenevä edunmenetys on viivytyksettä korvattava vahinkoa kärsineelle.

Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetys, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaisesti vastuussa, eikä asiasta sovita, voidaan edunmenetyksestä vaatia tämän ratkaisun estämättä korvausta hakemuksella aluehallintovirastossa.

Tarkkailut

7. Luvan saajan on tarkkailtava vedenkorkeuksia ja hankkeen työnaikaisia vesistövaikutuksia Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen hyväksymällä tavalla. Esitys tarkkailusuunnitelmaksi on toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vähintään kuukausi ennen töiden aloittamista.

Tarkkailujen tulokset on toimitettava Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle ja Virolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tiedot

on pyydettyäessä esitettävä niille, joiden oikeus tai etu voi olla tiedoista riippuvainen.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

8. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä neljän vuoden kuluessa, ja hanke on saatettava loppuun viiden vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi uhalla, että lupa raukeaa.

Ilmoitukset

9. Töiden aloittamisesta on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Virolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarkoituksenmukaisella tavalla asianomaisille maanomistajille.

10. Hankkeen valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ja Virolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Perustelut

Luvan myöntämisen edellytykset

Hankkeesta saatava hyöty

Nykyisen säännöstelypadon muuttaminen kiinteäksi pohjapadoksi vähentää merkittävästi padon hoitotarvetta. Pohjapato tasaa sen yläpuolisen vesialueen vedenkorkeuksien vaihtelua ja estää vedenpintaa nousemasta välittömästi padon yläpuolella tasoa $N_{60} + 9,25$ m ylemmäksi sekä hallitsemattomat tulvatilanteet. Pohjapato ja padon alapuolisen koskiosuuden kalataloudellinen kunnostus parantavat Vaalimaanjoen kalataloudellista arvoa.

Hankkeesta aiheutuvat menetykset

Suistepadon rakentaminen ja sen alapuolen kiveäminen muuttavat Mattilankosken nykyistä maisemaa. Töiden aikana kosken rannoilla joudutaan liikkumaan raskailla työ- ja maansiirtokoneilla, mistä aiheutuu vaurioita ranta-alueille ja kasvillisuudelle. Työnaikaiset jäljet korjataan ja maisemoidaan rakentamisen jälkeen maanomistajien hyväksymällä tavalla.

Mattilankosken padon rakentaminen ja kunnostustoimenpiteet aiheuttavat lyhytaikaista veden samentumista sekä kiintoainepitoisuuksien nousua.

Natura ja suojeltavat kohteet

Hankkeen toteuttaminen ei vaikuta Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Tyl-linjärven alueen luonnonarvoihin.

Vesienhoitosuunnitelma

Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaan liitetyn Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman vuoteen 2015 mukaan Vaalimaanjoen alaosan ekologinen tila on kalaston perusteella tyydyttävä ja tavoitteena on hyvän tilan saavuttaminen viimeistään vuonna 2021. Hyvän tilan saavuttaminen edellyttää lisätoimenpiteitä kuormituksen vähentämiseksi. Kalojen kulkumahdollisuuden parantaminen ja elinympäristön kunnostukset sekä muut ennallistamiset vaikuttavat myönteisesti alueen kalataloudelliseen tilaan edellyttäen, että toimenpiteet ovat riittävän laajamittaisia. Vaalimaanjoen alaosan kohteita ovat Mattilankosken säännöstelypadon korvaaminen pohjapadolla ja Vaalimaanjoen kunnostukset. Hanke edistää siten vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Intressivertailu

Hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Sovelletut säännökset

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2) kohta, 6 ja 7 §

Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen

Aluehallintovirasto ottaa vaatimukset tarkkailusta huomioon lupamääräyksestä 7 ilmenevällä tavalla.

Aluehallintovirasto toteaa **Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen** 1) vaatimukseen kajoamisluvun hakemisesta Mattilankosken jäljellä oleviin patorakennelmiin, että hakijat ovat 30.8.2013 toimittaneet aluehallintovirastoon Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen Vaalimaanjoen Mattilankosken patorakenteiden kajoamislupahakemukseen. Päätöksessä on todettu, että kajoamislupaa ei ole tarpeen myöntää, koska mylly ei Museoviraston mukaan ole muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäänös. Myöskään myllyyn liittyvät vähäiset jäänteet eivät muodosta muinaismuistojäännöstä myllyn yhteydessä.

Aluehallintovirasto toteaa vaatimukseen Mattilankosken luonnonarvojen selvittämisestä, että hakijat ovat toimittaneet aluehallintovirastoon Vaalimaanjoen Mattilankosken vuollejokisimpukka- ja kirjojokikorentoselvityksen vuodelta 2013. Selvityksessä on todettu, että kartoituksessa hankealueelta eikä sen vaikutusalueelta löydetty kumpaakaan lajia eikä pohjapadon arvioitu heikentävän lajien elinoloja.

Aluehallintovirasto toteaa ELY-keskuksen vaatimukseen selvittää hankkeen mahdolliset vaikutukset Tyllinjärven Natura-alueelle, että hanke ei vaikuta Tyllinjärven Natura-alueeseen. Hankkeen vaikutukset vedenkorke-

uksiin ulottuvat Mattilankosken niskalle saakka ja muutos keskivedenkorkuudessa on hyvin pieni.

Aluehallintovirasto toteaa **Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen 2)** lausunnosta, että tällä päätöksellä hakijoille on myönnetty lupa myös Mattilankosken padon alapuolisen koskiosuuden kalataloudelliseen kunnostamiseen.

Aluehallintovirasto toteaa **Virolahden kunnan rakennuslautakunnan 3)** lausunnosta, että hankkeella ei ole siltaan kohdistuvia vaikutuksia.

Aluehallintovirasto toteaa **Haminan kaupungin ympäristölautakunnan 5)** vaatimukseen pohjapadon luonnonmukaisuudesta, että lupa padon rakentamiseen on myönnetty suunnitelman mukaisena. Aluehallintovirasto ottaa vaatimuksen työnaikaisten vahinkojen korjaamisesta ja maisemoinnista työn jälkeen huomioon lupamääräyksestä 4 ilmenevällä tavalla.

Aluehallintovirasto toteaa **Kymenlaakson museon 6)** muistutukseen Mattilankosken mylly-ympäristön kulttuurihistoriallisesta merkityksestä, että hakemuksessa on otettu huomioon ympäristön kulttuurihistoriallinen merkitys. Hankkeen toteutuksessa tullaan huomioimaan Mattilankosken padon muutossuunnitelman liitteenä oleva Kymenlaakson museon 27.6.2012 antama ohjeistus.

KORVATTAVA PÄÄTÖS

Tämä päätös lupamääräyksineen korvaa kiinteän padon valmistumisen ja käyttöönoton jälkeen Vesistötoimikunnan 25.10.1958 antaman päätöksen N:o 29/1958 lupaehdon 1) Mattilankosken patoa koskevalta osin sekä lupaehdot 2)–6).

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 5 480 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista vuosille 2012 ja 2013 annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan pohjapatoa, jolla padotetaan vesialuetta enintään 0,1 km², koskevan hakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 5 480 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Kristian Värri, Mikko Värri ja Maarit Peltonen
c/o Kristian Värri

Jäljennös päätöksestä

Virolahden kunta
Virolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
/ ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (sähköpostitse)
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
/ kalatalousviranomainen (sähköpostitse)
Suomen ympäristökeskus (sähköpostitse)

Ilmoitus päätöksestä

Listan dpoESAVI-90-04-09-2012 mukaan.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Virolahden kunnan virallisella ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Jukka Leinonen

Raija Aaltonen

Anne Valjakka

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvokset Jukka Leinonen (puheenjohtaja) ja Raija Aaltonen. Asian on esitellyt ympäristölakimies Anne Valjakka.

AV

VALITUSOSOITUS

- Valitusviranomainen** Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
- Valitusaika** Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **3.1.2014**.
- Valitusoikeus** Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, hankkeen sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät, valtion valvontaviranomainen sekä hankkeen sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja muu asiassa yleistä etua valvova viranomainen.
- Valituksen sisältö** Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- päätös, johon haetaan muutosta
 - valittajan nimi ja kotikunta
 - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
 - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
 - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)
- Valituksen liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
 - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen aluehallintovirastolle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteissa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
postiosoite:	PL 110, 00521 Helsinki
puhelin:	(vaihde) 0295 016 000
fax:	09 6150 0533
sähköposti:	ymparistoluvat.etela@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

- Oikeudenkäyntimaksu** Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallinto-viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.